

ċelluli umani, ir-Repubblika Taljana naqset milli twettaq l-obbligi tagħha taht l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2006/17.

- 2) Ir-Repubblika Taljana hija kkundannata għall-ispejjeż.

**Digriet tal-Qorti tal-Ġustizzja (Is-Sitt Awla) tat-23 ta' Novembru 2009 —  
Lagoudakis *et* vs Kéntro Anoiktis Prostatias Hlikiomenon Dimou  
Rethymnis *et***

**(Kawżi magħquda C-162/08 sa C-164/08)**

“L-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 104(3) tar-Regoli tal-Proċedura — Politika soċjali — Direttiva 1999/70/KE — Klawżoli 5 u 8 tal-ftehim qafas dwar ix-xogħol għal żmien determinat — Kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat fis-settur pubbliku — L-ewwel jew l-uniku kuntratt — Kuntratti suċċessivi — Miżura legali ekwivalenti — Tnaqqis tal-livell ġenerali ta' protezzjoni mogħtija lill-ħaddiema — Miżuri intiżi sabiex jipprevjenu l-abbużi — Sanzjonijiet — Projbizzjoni assoluta ta' bidla tal-kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat f'kuntratti għal żmien indefinit fis-settur pubbliku — Konsegwenzi ta' traspożizzjoni żbaljata ta' direttiva — Interpretazzjoni konformi”

1. *Politika soċjali — Ftehim qafas dwar xogħol għal żmien determinat konkluz mill-ETUC, mill-UNICE u mis-CEEP — Direttiva 1999/70 — Miżuri intiżi sabiex jipprevjenu l-użu abbużiv ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi (Direttiva tal-Kunsill 1999/70, Anness, klawżoli 5(1)(a) u 8(3)) (ara l-punt 11, u d-dispożittivi 1, 2)*
2. *Politika soċjali — Ftehim qafas dwar xogħol għal żmien determinat konkluz mill-ETUC, mill-UNICE u mis-CEEP — Direttiva 1999/70 — Projbizzjoni ta' tnaqqis fil-livell ġenerali ta' protezzjoni tal-ħaddiema fil-qasam kopert mill-imsemmi ftehim (Direttiva tal-Kunsill 1999/70, Anness, klawżoli 5(1) u 8(3)) (ara l-punt 11, u d-dispożittivi 3-5)*

3. *Politika soċjali — Ftehim qafas dwar xogħol għal żmien determinat konkluz mill-ETUC, mill-UNICE u mis-CEEP — Direttiva 1999/70 — Miżuri intiżi sabiex jipprevjenu l-użu abbużiv ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi (Direttiva tal-Kunsill 1999/70, Anness, klawżoli 5(1), u 8(3)) (ara l-punt 11, u d-dispożittivi 6-8)*

## Suġġett

Talbiet għal deċiżjoni preliminari — Monomeles Protodikeio Rethymnis — Interpretazzjoni tal-klawżoli 5 u 8(1) u (3) tal-Anness għad-Direttiva tal-Kunsill 1999/70/KE, tat-28 ta' Ġunju 1999, dwar il-ftehim qafas dwar xogħol għal żmien fiss konkluz mill-ETUC, mill-UNICE u mis-CEEP (GU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 5, Vol. 3, p. 368) — Projbizzjoni milli tiġi adottata leġiżlazzjoni nazzjonali bl-iskuża ta' traspożizzjoni meta leġiżlazzjoni nazzjonali, ekwivalenti għall-klawżola 5 (1) tad-direttiva, hija diġà fis-sehħ u meta l-leġiżlazzjoni l-ġdida tnaqqas il-livell ta' protezzjoni tal-ħaddiema impjegati taht kuntratt ta' xogħol għal żmien determinat.

## Dispożittiv

- 1) Il-klawżola 5(1) tal-Ftehim Qafas dwar ix-xogħol għal żmien fiss, konkluz fit-18 ta' Marzu 1999, li jidher bhala anness għad-Direttiva tal-Kunsill 1999/70/KE, tat-28 ta' Ġunju 1999, dwar il-ftehim qafas dwar xogħol għal żmien fiss konkluz mill-ETUC, mill-UNICE u mis-CEEP, għandha tiġi interpretata fis-sens li hija ma tipprekludix l-adozzjoni, minn naħa ta' Stat Membru, ta' leġiżlazzjoni nazzjonali, bħad-Digriet Presidenzjali 164/2004, li jipprovdi dispożizzjonijiet dwar il-ħaddiema reklutati fuq il-bażi ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat fis-settur pubbliku, li, bil-ghan li tittrasponi speċifikament id-Direttiva 1999/70 sabiex id-dispożizzjonijiet tagħha jiġu applikati għas-settur pubbliku, tipprevedi l-implementazzjoni tal-miżuri preventivi tal-użu abbużiv ta' kuntratti jew ta' relazzjonijiet ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi elenkati fil-punt 1(a) sa (ċ) ta' din il-klawżola, meta diġà jkun jeżistu fid-dritt intern, liema haġa għandha tivverifika l-qorti tar-rinviju, "miżuri legali ekwivalenti" fis-sens tal-imsemmija klawżola, bħall-Artikolu 8(3) tal-Liġi 2112/1920 dwar it-tmiem obbligatorju tal-kuntratt tax-xogħol tal-impjegati tas-settur privat, sa fejn, madankollu, l-imsemmija leġiżlazzjoni, minn naħa, ma taffettwax in-natura effettiva tal-prevenzjoni tal-użu abbużiv ta' kuntratti jew ta' relazzjonijiet ta' xogħol għal żmien determinat hekk kif jirriżulta mill-imsemmija miżuri legali ekwivalenti u, min-naħa l-oħra, sa fejn hija tosserva d-dritt Komunitarju, u, b'mod partikolari, il-klawżola 8(3) ta' dan il-ftehim.

- 2) Il-klawżola 5(1)(a) tal-ftehim qafas dwar ix-xogħol għal żmien fiss għandha tiġi interpretata fis-sens li hija tipprekludi li leġiżlazzjoni nazzjonali, bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, tiġi applikata mill-awtoritajiet tal-Istat Membru kkonċernat b'tali mod li t-tiġdid ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi, fis-settur pubbliku, jitqies li huwa ġustifikat minn "raġunijiet oġġettivi" fis-sens tal-imsemmija klawżola għar-raġuni biss li dawn il-kuntratti huma bbażati fuq dispożizzjonijiet legali li jippermettu t-tiġdid tagħhom sabiex jissodisfaw ċerti bżonnijiet provvizorji, filwaqt li fir-realtà, l-imsemmija bżonnijiet ikunu permanenti u fit-tul. Min-naħa l-oħra, din l-istess klawżola ma tapplikax għall-konkluzjoni tal-ewwel jew l-uniku kuntratt jew relazzjoni ta' xogħol għal żmien determinat.
  
- 3) Il-klawżola 8(3) tal-ftehim qafas dwar ix-xogħol għal żmien fiss għandha tiġi interpretata fis-sens li t-"tnaqqis" previst minn din il-klawżola għandu jiġi evalwat fid-dawl tal-livell ġenerali ta' protezzjoni li kien applikabbli, fl-Istat Membru kkonċernat, kemm għall-haddiema li kkonkludew kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi, kif ukoll għall-haddiema li kkonkludew l-ewwel u l-uniku kuntratt għal żmien fiss.
  
- 4) Il-klawżola 8(3) tal-ftehim qafas dwar ix-xogħol għal żmien fiss għandha tiġi interpretata fis-sens li hija ma tipprekludix leġiżlazzjoni nazzjonali, bħad-Digriet Presidenzjali 164/2004, li, diversament minn regola tad-dritt intern preċedenti, bħall-Artikolu 8(3) tal-Liġi 2112/1920, minn naħa, ma tipprevedix iktar, meta jkun sar użu abbużiv minn kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat fis-settur pubbliku, il-kwalifika mill-ġdid ta' dawn f'kuntratti ta' xogħol għal żmien indefinit jew tissugġetta lil din il-kwalifika mill-ġdid għall-osservanza ta' ċerti kundizzjonijiet kumulattivi u restrittivi u, min-naħa l-oħra, teskludi mill-benefiċċju tal-miżuri ta' protezzjoni li din tipprevedi, lill-haddiema li kkonkludew l-ewwel jew l-uniku kuntratt ta' xogħol għal żmien determinat, meta tali emendi, li għandhom jiġu vverifikati mill-imsemmija qorti, jirrigwardaw kategorija limitata ta' haddiema li kkonkludew kuntratt ta' xogħol għal żmien determinat jew huma kkompensati permezz tal-adozzjoni ta' miżuri li jipprevjenu l-użu abbużiv ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat fis-sens tal-klawżola 5(1) tal-imsemmi ftehim qafas.
  
- 5) Madankollu, l-implementazzjoni ta' dan il-ftehim qafas permezz ta' leġiżlazzjoni nazzjonali, bħad-Digriet Presidenzjali 164/2004, ma tistax twassal sabiex tonqos il-protezzjoni li kienet preċedement applikabbli fis-sistema legali interna għall-haddiema għal żmien determinat, għal livell inferjuri minn dak stabbilit mid-dispożizzjonijiet minimi ta' protezzjoni previsti mill-istess ftehim qafas. B'mod partikolari, l-osservanza tal-klawżola 5(1) tal-imsemmi ftehim

qafas tehtieg li tali legiżlazzjoni tipprevedi, f'dak li jirrigwarda l-użu abbużiv ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi, miżuri effettivi u vinkolanti ta' prevenzjoni ta' tali użu abbużiv kif ukoll sanzjonijiet li għandhom natura effettiva u dissważiva biżżejjed sabiex tiżgura l-effettività sħiha ta' dawn il-miżuri preventivi. B'hekk, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tivverifika li dawn il-kundizzjonijiet ikunu sodisfatti.

- 6) F'ċirkustanzi bħal daww inkwistjoni fil-kawża prinċipali, il-ftehim qafas dwar ix-xogħol għal żmien fiss għandu jiġi interpretat fis-sens li, meta s-sistema legali interna tal-Istat Membru kkonċernat tkun tinkludi, fis-settur ikkunsidrat, miżuri effettivi oħra sabiex jiġi evitat u, jekk ikun il-każ, jiġi ssanzjonat l-użu abbużiv ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi fis-sens tal-klawżola 5(1) ta' dan il-ftehim, dan il-fatt ma jostakolax l-applikazzjoni ta' regola tad-dritt nazzjonali li tipprekludi b'mod assolut, fis-settur pubbliku biss, li jiġu ttrasformati f'kuntratt ta' xogħol għal żmien indefinit sensiela ta' kuntratti ta' xogħol għal żmien determinat li, peress li kellhom l-għan li jkopru bżonnijiet permanenti u fit-tul ta' min iħaddem, għandhom jitqiesu li huma abbużivi. Madankollu, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tevalwa sa fejn il-kundizzjonijiet ta' applikazzjoni kif ukoll l-implementazzjoni effettiva tad-dispożizzjonijiet rilevanti tad-dritt intern jagħmlu lil din il-legiżlazzjoni miżura adegwata sabiex tipprevjeni u, jekk ikun il-każ, tissanzjona l-użu abbużiv mill-amministrazzjoni pubblika ta' kuntratti jew ta' relazzjonijiet ta' xogħol għal żmien determinat suċċessivi.
- 7) Min-naħa l-oħra, peress li l-klawżola 5(1) tal-imsemmi ftehim qafas ma tapplikax għall-haddiema li kkonkludew l-ewwel jew l-uniku kuntratt ta' xogħol għal żmien determinat, din id-dispożizzjoni ma tobbligax lill-Istati Membri li jadottaw sanzjonijiet meta fir-realtà, tali kuntratt ikun ikopri bżonnijiet permanenti u fit-tul ta' min iħaddem.
- 8) Hija l-qorti tar-rinviju li għandha, kemm jista' jkun, tagħti interpretazzjoni konformi mal-klawżoli 5(1) u 8(3) tal-ftehim qafas dwar ix-xogħol għal żmien fiss lid-dispożizzjonijiet rilevanti tad-dritt intern, kif ukoll tistabbilixxi, f'dan il-kuntest, jekk "miżuri legali ekwivalenti" fis-sens tal-ewwel waħda minn dawn il-klawżoli, bħal dik stabbilita fl-Artikolu 8(3) tal-Liġi 2112/1920, għandhomx jiġu applikati għall-kawża prinċipali minflok ċerti dispożizzjonijiet oħra tad-dritt intern.